

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Zprávy a jubilea

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 17 (1972), No. 1, 41--42

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139646>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1972

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY A JUBILEA

XIII. MEZINÁRODNÍ KONGRES GEODETŮ

Mezinárodní federace geodetů pořádala ve dnech 1.—10. září 1971 ve Wiesbadenu sjezd, spojený s rozsáhlou výstavou nových přístrojů. Federace je rozdělena do devíti komisí. Předsedou šesté je V. KRUMPHANZL, profesor speciální geodézie na fakultě stavební ČVUT v Praze. Z jeho podnětu, který zdařile zapadl do dobrých kontaktů mezi geodety a matematiky na stavební fakultě ČVUT, se kongresu účastnili dva čeští matematici: B. BUDINSKÝ přednáškou *Orthogonale Polynome und ihre Anwendung in der Geodäsie* a ZB. NÁDENÍK obecněji pojatým referátem *Mathematik in der Ingenieurvermessung*. Čtvrtinu ze čtyřiceti přednášek v šesté komisi (byla v pořadí druhá nejobsáhlejší) proslovili účastníci z Československa.

Sledoval jsem i práci druhé komise pro studium zeměměřických inženýrů a připojuji několik postřehů s širší platností. Významnější místo má ve výuce zaujmout fyzika s elektronikou, numerické výpočty, teorie řízení. Studenti mají být vedeni k zájmu o humanitní vědy — ty poskytují nejspolehlivější záruku pro správnou orientaci ve společenské funkci inženýra. V řadě států se prosadilo vícestupňové studium s menším počtem vysoce kvalifikovaných absolventů posledního stupně — oproti našemu jednostupňovému studiu. Je velký zájem o zkušenosti socialistických zemí s dálkovým studiem. Promyšlená soustava postgraduálního studia namnoze schází.

V oddělení firmy *International Business Machines Corporation* (IBM) mě též upoutala velmi svěže psaná brožurka *Die Informationsmaschine — eine kurze Geschichte*, která v překladu začíná takto: »V roce 1920 napsal český spisovatel Karel Čapek (1890—1938) — jako Jules Verne klasik literatury science-fiction — sociálně utopické drama „R. U. R.“, které svého času vzbudilo mnoho pozornosti. „R. U. R.“ je zkratka pro firemní název „Rossum's Universal Robots“ — továrny na automaty strýce a synovce Rossumových. Divadelní kus upadl rychle zase v zapomenutí, co zůstalo, byl pojem „robot“. Tímto predikátem byly budoucně označovány všechny inteligentní automaty. Výraz „robot“ lze odvodit z česko-polského slova „robota“, které vzniklo ze staroslovanského slova „rabu“ (sluha, nevolník). Je významné, že Čapek zvolil právě tento výraz pro své strojové bytosti.«

Účast na kongresu byla pro čs. účastníky-matematiky velmi poučná.

Zbyněk Nádeník

CELOSTÁTNÍ KONFERENCE MATEMATIKŮ PEDAGOGICKÝCH FAKULT

Ve dnech 2. a 3. června 1971 se konala na Pedagogické fakultě v Ústí n. L. porada pracovníků kateder matematiky všech pedagogických fakult v ČSSR. Porady se zúčastnilo téměř padesát matematiků. Vedle zástupců všech dvanácti pedagogických fakult*) se konference zúčastnili pracovníci pražského Ústavu učitelského vzdělání, pražského Výzkumného ústavu pedagogického a krajského pedagogického ústavu v Ústí n. L. Konference měla i hosty ze zahraničí. Byli to tři matematikové z Vysoké školy pedagogické v Krakově a jeden z Vysoké školy pedagogické v Drážďanech.

*) Praha, Plzeň, České Budějovice, Hradec Králové, Ústí nad Labem, Brno, Olomouc, Ostrava, Trnava, Nitra, Banská Bystrica, Prešov.

První referát proslovil dr. Jiří KABELA, CSc. (VÚP Praha) na téma *Některé problémy učebnic matematiky pro 1. a 2. ročník ZDŠ*. Objasnil své pojetí úlohy aritmetického charakteru a ukázal i metodiku řešení jednoduché a složené úlohy a její fáze: znázornění množinovým diagramem, matematické vyjádření rovnicí nebo nerovnicí, řešení, odpověď a kontrola řešení. Dále ukázal, že pojetí geometrického učiva ve 2. ročníku NŠ. je syntézou různých přístupů k pojetí geometrie (Hruša - Vyšín - Kabela).

Druhým přednášejícím byl odb. as. FRANTIŠEK KUŘINA (PF Hradec Králové), který se zabýval *novou koncepcí matematických proseminářů v prvním ročníku studia na fakultě*. Z přednášky vyplynulo, že výklad základů teorie množin a matematické logiky lze opřít o poznatky, které si posluchači přináší ze střední školy. Základem práce v tomto úvodu do matematiky by mělo být samostatné řešení úloh a samostatné studium literatury zaměřené tak, aby vynikl význam pojmu množina a relace. Tím mají být posluchači dovedeni k tomu, aby chápali školskou matematiku jako jednotnou disciplínu.

Třetí referát se zabýval připravovaným skriptem z *matematické logiky* pro čtvrtý ročník PF a přednesl jej odb. as. JAN KOPKA (PF Ústí n. L.). Zatímco logika probíraná v prvním ročníku v rámci prosemináře by měla mít „prakticistický ráz“, představuje logika zařazená spolu s axiomatikou do čtvrtého ročníku „završení“ celého studia matematiky. Ve skriptu je pojednáno o základních logických disciplínách, pozornost je však věnována i formalizaci matematických teorií.

Druhý den byl zahájen přednáškou doc. FRANTIŠKA DUŠKA (PF Ústí n. L.): *Ideová výchova ve vyučování matematice*. Přednášející mimo jiné shrnul zkušenosti s ideovou výchovou ve vyučování matematice v uplynulých dvaceti letech a ukázal, jak by měli být budoucí učitelé matematiky po ideové stránce na fakultách připravováni. Následující referát měl název *Význam matematického vzdělání při vytváření socialistické osobnosti* a přednesl jej SIEGFRIED SCHNEIDER (VŠP Drážďany). Referent nastínil, jaký úkol připadá matematickému vzdělání v NDR v rámci všeobecné socialistické výchovy.

Jednání potom upřelo svoji pozornost k učebním plánům na PF. Po stručném referátu dr. JIŘÍHO ŠMELHAUSE (ÚUV Praha) proběhla diskuse, jejíž závěry jsou začleněny do usnesení konference.

Výňatky z usnesení:

Konference doporučuje, aby pracovníci kateder matematiky pokračovali i v příštím roce v modernizačním školení učitelů národních škol v okresech blízkých sídlům jejich kateder.

Konference doporučuje, aby pracovníci kateder přispěli svou pomocí učitelům, kteří budou od 1. září 1971 pověřeni modernizovaným vyučováním na vybraných školách a aby též spolupracovali při rozboru a hodnocení výsledků experimentálního vyučování.

Doporučuje se důsledně utřídit a zpracovat dosavadní náplň proseminářů z hlediska matematické logiky a teorie množin a relací.

Jan Kopka